

De nieuwe danspassen van het Koninklijk Ballet van Vlaanderen

Kan dat: dansend het stof van je reputatie vegen? Het Koninklijk Ballet van Vlaanderen doet het, sinds het aantreden van de nieuwe artistiek directeur Kathryn Bennetts vanaf het seizoen 2005-2006. In het voorjaar van 2009 werd de kroon op het werk gezet, toen de compagnie de Laurence Olivier Award ontving, zowat de Britse Oscar van de dans. Het Koninklijk Ballet krijgt dan ook sinds een viertal jaren ronkende recensies in de buitenlandse pers, terwijl er in Vlaanderen vanuit de overheid lauw op het werk van Bennetts en haar groep dansers gereageerd wordt, als je nagaat met welke beperkte middelen ze het moeten rooien, in vergelijking met buitenlandse balletgezelschappen. Het wordt tijd dat dit verandert, want aan de kwaliteit van het werk kan het niet liggen. Het water tussen internationaal gereputeerde Vlaamse hedendaagse dansgezelschappen als Rosas van Anne Teresa De Keersmaeker, Ultima Vez van Wim Vandekeybus of Les Ballets C. de la B. van Alain Platel en het enige balletgezelschap is nog te diep. Dat heeft met het verleden van het Koninklijk Ballet te maken, dat voor de komst van Bennetts te weinig risico's nam en vaak middelmatige producties afleverde. Alle aandacht ging in Vlaanderen jarenlang naar het grensverleggende werk van de choreografen van de hedendaagse dans. Nu verdient ook Het Koninklijk Ballet het om in de schijnwerpers te staan.

De compagnie brengt klassiekers als *Sleeping beauty* en *Het zwanenmeer*, met respect voor de danstaal die ze vereisen, maar ook met een frisse benadering in de regie. En ze voert met veel virtositeit hedendaags werk op. Dat zorgt voor een unieke cross-over bij de dansers. Met *Impressing the czar*, een nog altijd relevante creatie van de beroemde choreograaf William Forsythe van twintig jaar geleden, zetten ze het Koninklijk Ballet eind 2005 op de wereldkaart. Klassiek ballet en hedendaagse dans worden erin geconfronteerd. Zowel uit het verhaal als uit het bewegingsmateriaal haalde Forsythe de lineariteit weg. De kijker mag zelf zijn verbeelding gebruiken bij het kijken naar deze gefragmenteerde, sprookjesachtige wereld. Met deze productie toonden Bennetts en haar dansers dat ballet meer is dan zo perfect mogelijk uitgevoerde bewegingen. Bennetts wil de persoonlijkheid van de dansers naar boven halen. Niet verwonderlijk, want ze was vijftien jaar lang de balletmeesteres van Forsythe. Ook eind vorig seizoen stond er een choreografie van Forsythe op het programma die de taal van de hedendaagse dans op een ingrijpende manier mee heeft bepaald, terwijl de dansbewegingen nu bijna klassiek aandoen, maar dan vooral niet omdat ze op een voor de hand liggende manier uitgevoerd worden. We zien hoe Forsythe in *Artifact* (uit 1984) zijn eigen ding deed door de omkering en erg gevarieerde uitvoering van ballettechnieken als de tendu – het been dat wegzwaait van het lichaam, met de tenen naar de dansvloer gericht- of de rond de jambe – een cirkelbeweging met een gestrekt been-. The New York Times en andere buitenlandse kranten zochten naar superlatieven om de uitvoering van één van Forsythes meesterstukken te kunnen verwoorden. En het Koninklijk Ballet sleepte er een nominatie voor de National Dance Award van het Britse Dance Critics' Circle door in de wacht.

De dansers van het Koninklijk Ballet stonden tot nu toe vooral bekend voor hun virtuositeit. Die reputatie hebben ze te danken aan de traditie waarop het gezelschap kan bogen. Het Koninklijk Ballet werd in 1969 opgericht door de oermoeder van de dans in Vlaanderen, Jeanne Brabants. De wel erg conservatieve Rus Valery Panov volgde haar gedurende korte tijd op, gevolgd door Robert Denvers, die ooit met Maurice Béjart danste en sterren als Nurejev en Baryshnikov naar zijn New Yorkse dansschool wist te lokken. Denvers introduceerde dagelijkse lessen. En hij had het plan opgevat om met het Antwerpse Koninklijk Ballet choreografieën van Balanchine en Kylian te brengen. Maar hij moest noodgedwongen meer en meer gevolg geven aan de roep van het soms behoudsgezinde vaste balletpubliek naar de klassieke balletten. Kathryn Bennetts haalde, zonder al te opzichtige

stijlbreuken aan te kondigen, de bezem door dat verwachtingspatroon. Ze voegde elementen toe die ballet als dansvorm eigentijds maken: persoonlijke beleving van de bewegingen, risico's, engagement. En ze zette vanaf haar aantreden op meerdere manieren de ramen en de deuren van het gezelschap open. Alle dansers, ook de solisten, moesten zich opnieuw bewijzen. Enkel staptten op en er kwamen een paar nieuwe, vooral buitenlandse gezichten bij, maar het grootste deel van de groep bleef. Dat zegt iets over het potentieel. En Bennetts slaat bruggen naar de hedendaagse dans: in het voorjaar van 2011 brengt het Koninklijk Ballet een productie van Sidi Larbi Cherkaoui, één van de nieuwe sterren aan het Vlaamse dansfirmament, die onder andere al op het Theaterfestival van Avignon de buitenlandse pers en het publiek met zijn voorstellingen in verrukking bracht.

Voor *Dynamic Dances* zette Bennetts tijdens haar eerste seizoen al buitenlandse choreografen aan het werk, die ook op hun beurt de grenzen van de compagnie hielpen verleggen. En voor de voorstelling *Perfect gems* deed Bennetts een beroep op een live orkest. Echte interactie tussen muziek en dans zorgt nu eenmaal voor een andere dynamiek, die de dansers in hun bewegingsfrasen kunnen vertalen. Bennetts zorgde meteen voor verdieping van het dansvocabularium van haar compagnie.

Vernieuwing en verbreding waren vanaf het begin de sleutelwoorden. En tegelijk wil Bennetts het klassieke repertoire nieuw leven inblazen. *Sleeping beauty* liet in 2006 zien dat dit lukt, omdat de dansers hun frisheid uit de vernieuwende projecten in dit klassieke sprookje kunnen investeren. Marcia Haydée, die een bewerking maakte van de choreografie van Petipa en voor de choreografie van het Koninklijk Ballet tekende, voegde een extra dimensie aan het verhaal van de schone slaapster toe. Toen ze het stuk in 1984 bewerkte voor het Stuttgart Ballett, maakte ze van Carabosse een aantrekkelijke man in plaats van een oude feeks. Hij is een verleidelijke figuur, met sierlijke, krachtige bewegingen. Daarmee wou ze laten zien dat goed en kwaad, schoonheid en lelijkheid vaak in één mens samengaan. Precies omdat ze de rol van Carabosse centraal stelde en er een krachtige danser voor nodig is, had Haydée aan andere balletgezelschappen nog geen toestemming gegeven om haar versie van *Sleeping beauty* te brengen. Maar Haydée en Kathryn Bennetts kenden elkaar van het Stuttgart Ballett. En dus kwam ze een kijkje nemen bij het Koninklijk Ballet. Toen ze haar oog liet vallen op Alain Honorez, één van de principals die, net zoals Geneviève Van Quaquebeke en Eva Dewaele, sinds de komst van Bennetts naar een internationaal topniveau groeide, wist ze meteen dat het goed zat. *Het zwanenmeer* is het pièce de résistance voor de klassieke balletgezelschappen. Aan de manier waarop zij dit stuk brengen, wordt hun internationale waarde afgemeten. In 2009 creëerde Marcia Haydée het voor het Koninklijk Ballet. En opnieuw was het een groot succes, niet het minst doordat Haydée de kracht die van de zwanen uitgaat, choreografisch sterk te onderstrepen. Daarmee brengt ze een belangrijke nuance aan, omdat alle aandacht meestal naar de drie hoofdfiguren Odette/Odile, prins Siegfried en de duivelskunstenaar Rothbart gaat.

Dit bewijst allemaal dat het lelijke eendje, zoals het Koninklijk Ballet tot voor de komst van Bennetts in de danswereld aanzien werd, een prachtige en erg begerenswaardige zwaan is geworden.

Informatie: www.koninklijkballetvanvlaanderen.be

Paul Demets